Naturskyddsföreningen 2023-04-23

i Tranås samt Naturskyddsföreningen i Jönköpings län och Östergötlands län

Till Ydre kommun, Torget 4, 573 74 Ydre

Synpunkter vid samråd på detaljplan för Torpa 1:72 m.fl Ydre kommun, Östergötlands län

Samrådshandling Dnr KS 2018/00036

Ydre kommun har upprättat ett omarbetat förslag från 2018 på detaljplan för Torpa 1:72 f.d. Torpa 1:1.

Naturskyddsföreningarna överklagade det tidigare beslutet om detaljplan för området. Vi bifogar vårt överklagande till Mark- och miljödomstolen, Växjö tingsrätt. Domstolen upphävde 2019 Ydre kommuns beslut om att anta detaljplanen. Ydre kommun överklagade MMD's beslut till Mark – och Miljööverdomstolen, Svea hovrätt, som inte beviljade kommunen något prövningstillstånd, utan domslutet från MMD i Växjö stod fast.

Sjön Sommen är riksintresse för friluftsliv, natur och fiske enligt miljöbalkens kapitel 3 och 4 (1998:808). Det innebär att dess värde anses vara så stort att det svårligen kan ersättas. En klarvattensjö som under många år bedömts ha ett vatten av hög och god kvalité.

Förslaget till detaljplan bygger på att det i Översiktsplan från 2013 är utpekat som LIS-område – Landsbygdsutveckling i Strandnära läge. Kommunen har 24 LIS-områden utpekade, varav 12 ligger längs Sommen stränder. Detaljplanen föreslår att 25 tomter tillskapas inom strandskyddat område och att strandskyddet ska upphävas.

Enligt EU's ramvattendirektiv ses varje sjö som en helhet, utan avgränsning av kommun eller länsgränser. MKN - miljökvalitetsnormer för Sommen Västra visar att ekologiskt status inte är uppnått utan är "måttligt" och kemiskt status är "ej god". Eftersom direktivet anger att inget vatten får försämras, ska inte ens en måttlig påverkan tillåtas. Enligt fisk- och musselvattenförordningen ska Sommen västra ha god ekologisk status 2033 och god kemisk ytvattenstatus. En del parametrar har fått en tidsfrist till 2027.

MKB'n – miljökonsekvensbeskrivningen är utförd av Calluna. Där redovisas i beräkningen för föroreningshalter en kraftig ökning för samtliga undersökta ämnen efter exploatering och för fyra ämnen överskrids riktvärdesgränserna. Efter rening klarar man riktvärdena, men de ligger nära de övre riktvärdena, även efter rening. Tillskott av näringsämnen från 25 hushåll, bedöms efter rening kunna hålla påverkan på relativt låga nivåer. Men det bedöms kvarstå en ökad belastning på Sommen genom exploateringen, både avseende näringsämnen och metaller. Om de beskrivna flerbostadshusen tillkommer ökar belastningen ytterligare.

Calluna redovisar i bedömning för miljökonsekvenser 5 små negativa, 2 måttligt negativa och 1 marginellt negativa konsekvenser. Alltså merparten negativa. I löpande text framgår dock att omfattande störningar på fåglar, fladdermöss och fauna samt vattenpåverkan kommer att inträffa, om inte ett stort antal skadebegränsande åtgärder vidtas för att förhindra dessa. Strax innan Ydre kommun förvärvade planområdet, utförde säljaren, Svenska kyrkan, en stor kalavverkning delvis inom strandskyddat område. Detta har självklart påverkat resultatet av de inventeringar som gjorts avseende vatten och biologisk mångfald. Calluna beskriver att flera övriga områden har höga skyddsvärden, men väljer trots det att redovisa ”måttlig påverkan”. De markerade vattenområdena för förtöjningsplats -W1 och bad - W2 är tänkta att skapa möjligheter för tillkommande boendes önskemål. Här anges att särskild prövning kan krävas enligt 11 kap 9§ Miljöbalken. Dessa områden ligger vid den ekhage och äng som bedöms ha planområdets högsta naturvärden, flera arter i området är rödlistade.

SPUNS – Samlat Program för Uthålligt Nyttjande av sjön Sommen, är ett samlat dokument från år 2000 för samtliga kommuner runt sjön – Boxholm, Kinda, Tranås och Ydre. Målsättningen var att ta fram gemensamma riktlinjer och krav för nyttjande utan att dess värden spolierades, att redovisa miljökvalitetsmål och åtgärder för att dessa skulle uppnås m.m.

Riktlinjerna var inte tvingande, men visar på den ambition som samtliga kommuner runt sjön hade då. Man ville i framtiden förhindra strandnära bebyggelse för att skydda sjön Sommens karaktär och höga värden. Flera exploateringar runt sjön har skett under senare år f.a. i Tranås och Boxholm, om än ovan strandskyddsområden, men även dessa innebär undanträngningseffekter, eftersom siktröjning sker som lämnar en mager slänt med enstaka tallar och björkar.

På sida 19 står: ”Genom starkt växande och oförsiktiga exploateringar som placeras fel och/eller utformas på ett olämpligt sätt, kan Sommens natur- och kulturlandskap också skadas och förstöras” samt på sida 23” Den orörda strandlinjen och landområdet närmast stranden ska så långt det är möjligt bevaras och skyddas från aktiviteter och verksamheter som kan medverka till att påtagligt förändra landskapet” Tyvärr har detta viktiga dokument ingen aktualitet i dagsläget, då kommunerna i praktiken bortsett från riktlinjerna.

Ydre kommun anger att det rör sig om en relativt liten exploatering, vilket inte stämmer. Det beräknas bli en ”ringa ökning av trafik”, en ringa påverkan på natur och vatten och att man vill bevara landskapsbilden och reglera bevarande av befintlig bebyggelse. Man hänvisar till ”positiva” resultat för det nyligen exploaterade Dalbylandet, att det skulle öka tillgängligheten till stranden för allmänheten. Med facit i hand är det uppenbart att så inte är fallet. Den lilla strandremsa som lämnats mot strandlinjen är avverkad, uppröjd på buskage, strandgräs och vass. En nyanlagd gångbana längs stranden, störs av trädäck och uteplatser som går fram till gångbanan. Besökare upplever att de boende ser det som ”intrång” i deras bostadsområde när man promenerar längs strandlinjen. Bryggor och båtliv för de som bor i området, stör fåglars häckning och fiskars reproduktionsområden. Den visuella upplevelsen mot Dalbylandet från Torpön och sjön Sommen är helt förändrad av detta villaområde i den i övrigt vackra, skogbeklädda Ydrebygden. Något som har stor betydelse är att flera närliggande exploateringar ger en ackumulerad effekt av miljöpåverkan. Det är något vi anser att kommunen inte har beaktat.

De motiv som presenteras lever inte upp till LIS-lagens syften, eftersom enbart bostäder är inte godtagbart som LIS-projekt. Se bifogat PM som är skrivet av medlem i Naturskyddsföreningen som är jurist.

Strandskyddet syftar till att främja biologisk mångfald och det omfattande djur och växtliv som utvecklas i närhet av vatten och äldre bland- och strandskog. Eftersom många djur och växtarter i dagsläget är starkt hotade och förlusten av biologisk mångfald ökar, bör upphävt strandskydd ej tillåtas. Hela den föreslagna exploateringen bör inhiberas.

För Naturskyddsföreningarna

i Tranås

……..

Simon Söderstedt, ordförande

i Östergötlands län

……..

Barbro Carlberg, ordförande

i Jönköpings län

……..

Katarina Hjalmar, vice ordförande